POLJSKE LEGIJE

ne sprejemajo nikakih avstrijskih prostovoljcev več. Tako so odredile državne oblasti. Legije bodo skrbele, da dobijo prostovoljce iz Ruske Poljske. Sedaj ravno sestavljajo 4. legionarski polk.

*

PREPOVEDANO UŽIVANJE ALKOHOLA VOJAŠKIM TRANSPORTOM NA ŽELEZNICAH.

Vojno ministrstvo je izdalo vsem poveljnikom železniških črt ukaz, ki prepoveduje vsem vojaškim transportom uživanje alkohola. Vojakom se sme z redkimi izjemami ponujati le mineralna voda, limonade in druge brezalkoholne pijače, mleko itd.

*

Bog nas čuvaj mater, ki niso matere, očetov, ki niso očetje! Bog nas čuvaj nasilstva pedagogov, ki niso pedagogi!

*

Ceste, vodovodi, elektrarne, bolniščnice in noriščnice so neobhodno potrebne, zato je povsem naravno, da ne štedijo denarja zanje. Kadar pa gre za šolo, ki je vsakemu narodu še dosti bolj potrebna, kriče vsi vprek: »Kje naj vzamemo denar!«

*

Konjem, volom, kravam in backom zidajo krasne hleve, kvasu naroda, dečkom in deklicam, zadoščajo naj luknje in brlogi.

*

(Daje.)

IZJEMNA DOLOČILA ZA VPOKLICANE SREDNJEŠOLCE.

Korespondenčni urad poroča: Zaradi odrejenega vpoklicanja letnikov 1895 in 1896 k črnovojniški službi z orožjem je odredil naučni minister za dijake srednješolskih zavodov še sledeča nadaljna izjemna določila: Vpoklicanim letnikom, vštevši letnik 1896, pripadajočim dijakom predzadnjega ali kakega drugega razreda (letnika) kake srednje šole, učiteljišča, trgovske akademije ali navtične šole, se izroči v slučaju dejanjskega vpoklicanja k aktivnemu vojaškemu službovanju predčasno letno izpričevalo, če so v zadnjem semestru tako napredovali, da bi v slučaju nadaljevanja šolskega leta dobili usposobljenostno izpričevalo za višji razred in če so obiskovali zavod do njihovega faktičnega vpoklicanja k aktivni vojaški službi. — Privatisti smejo k izpitom predčasno.

*

SREDNJEŠOLCI IN ČRNOVOJNIŠKA SLUŽBA.

Korespondenčni urad poroča: Zaradi odrejene pritegnitve v letih 1895. in 1896. rojenih k črnovojniški službi, je naučni minister odredil za učence srednjih šol nekatere nadaljne izjemne določbe. Tako se učenci rojstnih letnikov 1895. in 1896. v 8. gimnazijskem in 7. realskem razredu ter učiteljiščniki 4. letnika, če so bili potrjeni, pripuščajo k zrelostnemu izpitu ob svoječasnih pogojih. Nadalje se osmošolci, oziroma sedmošolci rojstnega letnika 1897., če se pripravijo za prostovoljen vstop v oboroženo silo, takoj pripuščajo k zrelostnemu izpitu.

*

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Franc Klinar, učitelj v p. v Ljubljani, 5 K; popust od plače učiteljstva v Leskovcu 5 K 40 vin.; isto od učiteljstva v Št. Rupertu 12 K 19 vin.; šolsko vodstvo Mokronog 11 K; šolsko vodstvo Cerklje 6 K 90 vin.; krajni šolski svet Vrhnika 50 K; Anton Skala, nadučitelj v Vipavi, zbirko 72 K; ljudska šola Poljane 15 K; Josip Kreiner, učitelj v Srednji Vasi, 10 K; šolarji v Stanjah pri Kamniku 20 K; učiteljica Jadviga Strelova nabrala med občani na Vogrskem 30 K; šolsko vodstvo pri Št. Martinu v Brdih nabralo 382 K 30 vin.; čisti dohodek Ganglovih iger »Filozof« in »Dediščina« v Idriji 120 K; čisti dohodek Ganglove drame »Sin« v Šent Petru na Krasu 300 K; učiteljica Antonija Šijančeva v Svetinjah pri Ormožu nabrala 152 K 55 vin.; učno osobje osemrazrednice v Spodnji Šiški za januar in februar t. l. 10 K; skupaj 1202 K 34 vin.

V zadnji številki izkazanih	K 21940:66
Danes izkazanih	K 1202:34
Doslej nabranih	**K 23143:00**

Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

Hermina Stritarjeva roj. Ravnikarjeva.

V tem, ko divja skoro po vsej zemlji bojna vihra, ko ima kruta smrt toli bogato žetev, poseže zopet z nemilo roko v naše vrste ter zamori nadepolno življenje, ugrabi marljivo tovarišico-učiteljico, uropa ljubečemu soprogu blago družico in vrlo gospodinjo, nežnima otrokoma dobro mamico, šolski mladini pa skrbno vzgojevalko...

Ni je več med nami gospe Hermine Stritarjeve, roj. Ravnikarjeve, učiteljice v Št. Vidu. Nenadna smrt! Marljivo vršeča še dne 26. prosinca t. l. svojo naporno službo, pride po pouku domov, tožeča o slabosti leže, a ne vstane več. Zaman je bila vsa zdravniška pomoč! Smrtni dih je obsenčil njeno čelo! Poteka nit življenja! Dne 29. prosinca se preseli blaga duša v rajske višave!

Bliskoma se raznese žalna vest po okolici in pretrese srca sorodnikov, prijateljev in znancev. Bridko žaluje ob mrzlem truplu drage rajnice ljubeči soprog, neutešljivo plakata osiroteli sinko in hčerka, a bledo je lice in mrtvo oko one, ki je bila sama ljubezen in solnce srečne ter zadovoljne obitelji.

Nenadno je zadel kruti udarec nemile usode rodovino in prijatelje. Saj je bila rajnica v najboljših letih, stara komaj 43. let. Rojena je bila dne 30. januarja l. 1872 v Vipavi na Kranjskem. Po dovršenih študijah je služila na šolah v Št. Jerneju in Stranicah v Konjiškem okraju, potem pa v Braslovčah. Ondi se je poročila s takratnim učiteljem Josipom Stritarjem, sedanjim nadučiteljem v Št. Vidu. Po preselitvi v Št. Vid je živela le soprogu in otrokoma — sinku in hčerki. Bila je vzorna gospodinja ter je posvečala največjo skrb vzgoji svojih otrok. V šoli pa je bilo njeno delovanje nad vse vrlo, dosezala je pri pouku lepe uspehe, bila je ljubljenka v vzgojo ji izročenih otrok. A polna je bila mera njenih zaslug, plemenito delo dovršeno. Odša je po plačilo v dežele miru in nekaljene sreče.

O splošni priljubljenosti drage rajnice priča mnogoštevilno spremstvo na poti v tihi kraj, v hladno gomilo. Ljubko obseva prijazno zimsko solnce pogrebni izprevod, poslavlja se rahlo božajoč s poslednjimi žarki krsto, odičeno z venci, ki so jih poklonili oni, ki so ji bili dragi v življenju. Srebrni venec je poklonilo nepozabni tovarišici učiteljsko društvo, ki je nad vse cenilo trudoljubivo delovanje vrle učiteljice. Zares težko je slovo od dragega bitja! Bridka bol stiska srce! Solza zastane zaradi toge prebridke! Ledeno zazebe v srce, ko udari votlo prva gruda na krsto! Krčeviti jok otrok, vroče solze prijateljev in znancev! Nikjer tolažbe srcu ni! A uteha je pri Bogu! Nada snidenja nad zvezdami umiri burna srca, duša se vda volji Stvarnika. Viharna bolest se umakne tihi žalosti. »Blagor ji, ki se spočije,« zapojo pevci-učitelji. Da, blagor Tebi, draga tovarišica! Našla si mir po trudapolnem delu! V senci stoletnih hrastov, v zavetju črnih jelk bo spavalo Tvoje telo, a duh Tvoj bo užival v rajskih višavah neizmerno radost! Blagor Ti! Počivaj sladko v blaženem miru! Tiho izzveni poslednji akord. Tiho je slovo od soproge, matere, sorodnice, učiteljice, prijateljice in družabnice. Še en pogled novi gomili, globoki vzdih! Tvoji, draga tovarišica, se vračajo zopet v življenje, a Tebi ohranijo nepozaben spomin...

Št. Vid pri Grobelnem, dne 7. svečana 1915.

Franjo Pogačnik, učitelj.

Slovenska Šolska Matica.

Knjige za l. 1914 so se zaradi vojnih razmer zakasnile. Več poverjenikov je mobilizovanih; zato je bilo treba iskati namestnikov, a še teh ni mogoče povsod dobiti. Marsikdo je zaposlen, nekateri so pa tudi prekomodni in se nečejo žrtvovati v korist našemu šolstvu. Število članov letos pada v vseh okrajih, ker je veliko učiteljev v vojni; pa tudi revščina trka na vrata vsled nastalih draginjskih razmer; zato naj bi pa častite koleginje priskočile na pomoč. Brez žrtev ni uspeha. Navzlic vsem tem razmeram je vendarle že 49 poverjenikov storilo svojo dolžnost ter so se potrudili, da so nabrali v današnjih razmerah še precej članov. Tisti, ki so v vojni, se bodo zglasili pozneje, ko se srečno povrnejo z bojišča. In to jim od srca želimo! Pet poverjenikov se še ni odzvalo; prosimo, naj store to čim preje. Knjige se pridno tiskajo in bodo kmalo izšle. **Članarina se pošilja lahko tudi kar naravnost na naslov S. Š. M. v Ljubljano.**

Književnost.

Najbolj zanimiv in najboljši slovenski ilustrovani tednik so »Tedenske Slike«, ki priobčujejo vsak teden mnogo zanimivih slik z bojišč in o drugih dogodkih, priobčuje tudi slike **padlih junakov**, ki so žrtvovali kri in življenje za domovino. List »Tedenske Slike« priobčuje tudi pesmi, povesti, jako zanimiv lep detektivski roman itd. itd. Priporočamo vsem, da si naroče list »Terenske Slike«. Izhaja v Ljubljani ter stane četrtletno 2 K 50 vin. Posamezne številke se pa dobe tudi po trafikah in knjigarnah po 20 vin. izvod. Kupujte in zahtevajte povsod ilustrovani list »Tedenske Slike!« — Tovariši, tovarišice, razširjajte list »Tedenske Slike« in pridobivajte mu naročnikov!

Iz naše organizacije.

Štajersko'

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju, registrovana zadruga z omejeno zavezo. — Ker je tovariš Fran Voglár mobiliziran, prevzame tajniške posle »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju« tovariš R. Wudler. Vse zadeve je odzdaj začasno nasloviti: »Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga,« Liboje, pošta Petrovče pri Celju.

Otroci bi sploh ne smeli piti zrnate kave, temveč le dobro mleko s Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo.

Če se pije gorka ali mrzla, vselej je Kathreinerjeva popolnoma neškodljiva, ugajajoča in sprtio svoje priprave iz najboljšega slada jako krepilna.

Vprašajte, prosim, o tem Svojega hišnega zdravnika.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek, dne 4. marca 1915. l., in sicer ob 11. uri dopoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedu:

1. Pozdrav predsednikov;
2. Vodja c. kr. okrajnega glavarstva v Ptuju in predsednik ormoškega okrajnega šolskega sveta izroči gospé Ani Rosinovi, učiteljici ženskih ročnih del na ormoški okoliški šoli, častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje.
3. Ljudska šola in dosedanja vojna. Metodična razprava, podava tov. Anton Kosi, nadučitelj v Središču.
4. Zapisnik zadnjega zborovanja;
5. Društvene zadeve;
6. Slučajnosti.

Občni zbor se je z ozirom na vojni čas odložil na poznejši čas.

Zaeno se poroča, da je meseca februarja 1915 darovala za podporni sklad učiteljskih vojaških rodovin:

a) šola pri Sv. Bolfenku	3 K — h,
b) šola pri Veliki Nedelji	3 K — h,
c) šola pri Sv. Miklavžu	2 K 50 h,
d) šola Ormož-okolica	1 K — h,
skupaj . .	9 K 50 h,

kateri znesek se je 15. februarja 1915 poslal Zvezinemu blagajniku.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem naznanja svojim včlanjenim društvom, da je povodom izplačila plač dne 1. februarja 1915. leta darovalo za sklad učiteljskih vojaških rodovin:
a) gornjegrajsko učiteljsko društvo K 5,
b) šolsko vodstvo Sv. Duh v Halozah K 6,
c) ormoško učiteljsko društvo K 9:50, skupaj K 20:50.

Z v januarju 1915 v ta namen nabranim zneskom K 28:50 je torej ta sklad narastel na K 49:00. Ker je ta znesek za razdelitev premajhen, počakamo do meseca marca 1915. **Vodstvo.**

Trst,

Občni zbor Tržaškega učit. društva se je vršil dne 7. februarja ob — za sedanje kritične čase— res častni udeležbi. Prevladale so po številu kakor udeležnice naše ljubeznive tovarišice, ki so ravno s tem svojim zanimanjem za društvene zadeve pokazale svojo enakovrednost s tovariši, da, celo nadvrednost nad onimi tovariši, ki bi bili tudi lahko prišli, a jih je zadrževala komodnost, ali pa so jih zadrževali malenkostni predsodki, ki se jih še vedno ne morejo otresti. Zborovanje je pričelo ob 10½. in gladko izteklo opoldne.

Predsednikov pozdrav je veljal v prvi vrsti onim tovarišem, ki stoje na bojnem polju. Izroča nato pozdrave tov. St. Ferluge, ki nujno zadržan danes ni mogel priti. Dalje je omenil predsednik, da se je delovanje sedanjega odbora omejilo na mesece med 1. marcem, ko je bil odbor izvoljen, ter koncem junija, po katerem so nastopili občeznani svetovni dogodki, ki so prekinili vsakršno društveno delovanje. O delu v teh štirih mesecih, lani s tolikim hrupom izvoljenega odbora, je poročala namesto zadržanega tajnika tov. Samca tovarišica Val. Koširjeva. Iz poročil posnamemo:

Obsežen delovni program si je bil začrtal novi odbor in zastavil je krepko svoje sile v vseh zamislenih smereh. Že je tu in tam obetal marsikateri cvet nadebuden sad, ko so orjaški pojavi na evropskem pozorišču ustavili tudi to skromno delo, kakor marsiktero drugo. Povzeli ga bodo morda nekoč naši »mladi«, ki zdaj stoje v strelnih jarkih. Povzeli in nadaljevali, nekoč, morda — bog zna! Tako je delo odbora »mladih« nedokončano, nepopolno.

Po organizatoričnem delu v pomladi in poletni sezoni bi morala priti zimska sezona notranjega vglobljenja. Izostala pa je. Delo odbora se prikazuje kakor nekak »torso«. Vendar odbor ni spal. Imel je sedem odborovih sej, sklical je dvoje, dobro obiskovanih zborovanj, ki so navzoče informirali o tekočih zadevah in na katerih so se sprejele razne resolucije, in se je vršilo eno znanstveno predavanje (tovariša prof. dr. Iv. Merharja.) Vršile so se razne osebne intervencije v šolskih in ekonomičnih vprašanjih tov. predsednika pri naših tržaških nar. poslancih in trž. g. županu. Iskal je odbor, in to uspešno ožji stik z bratskimi učit. društvi na Primorskem v svrho ustanovitve »Zveze primor. učit. društev«. Zanimal se je dejanstveno za vsako vprašanje o slov. šolstvu v Trstu in o vzgoji šoli odrasle slov. mladine. Ali mnogo točk svojega programa iz že prej omenjenega razloga ni mogel izčrpati. Delal je pač novi odbor in naredil — kar se v štirih mesecih narediti more. Glavne svoje naloge — samoizobrazbo trž. učiteljstva — se pa, žal, ni mogel lotiti. In ravno tu bi se bilo marsikaj pojasnilo, kar je lani provzročilo toli hrupa.

Blagajnik tov. R. Kosovel je špartansko lakoničen: Kakor za vsa društva, je tudi za naše, ki je izgubilo že nad 25 članov vojakov, doba od začetka vojne sem kritična društvena doba. V letu 1914. mu je bilo jedva mogoče določiti pravo število p l a č u j o č i h članov za društveno leto 1913., ki znaša 79, ter iztirjati zaostalo članarino za 1913. Za leto 1914. je od teh članov vplačala udnino (4 K) komaj tretjina, mnogo njih ne bo niti plačalo, ker vrše daleč od nas svojo domovinsko dolžnost. V denarnih stiskah je — in če ni ravno hipno, bo vkratkem — društvo. Velikodušne podpore tržaških slov. denarnih zavodov ter g. »Neimenovanega« bodo morda deloma izostale ali pa se omejile v znesku, udov je zaradi vpoklica k vojniški službi mnogo manj, a stroški isti. Fond, ki moremo z njim razpolagati, pa je pičel. Vname se debata, iz katere je bilo posneti marsikateri nasvet in migljaj, kako bi se dalo zagotoviti društvu stalen dohodek ter kje bi bilo štediti. Novi odbor naj razmišlja o teh predlogih, da more provesti društvo preko kritičnega leta v novo, nadebudnejšo dobo. Letna članarina se določi na štiri krone, ki jih je letos — marca meseca — z zaostalo članarino vred po možnosti pobirati in to v počaščenje desetletnice obstanka Trž. slov. učit. društva. (Predlog tov. C. Valentiča.)

Knjižničarjevo poročilo izostane, ker je knjižničar v strelnem jarku. Predsednik ipak poroča, da je v l. 1914. društvo preskrbelo dve okoliški šoli (v Sv. Ivanu in na Opčinah) z lepim knjižnim darom.

Poročilo pevovodje izostane, ker se nahaja dr. pevovodja tov. E. Adamič v obleganem Przemislu.

Sledeče volitve so dale tale uspeh:

Predsednik: Ferdo pl. Kleinmayr. Odborniki: Ivan Furlani, Ivan Samec, Valerija Koširjeva, Marija Čokova, Ivan Danev, Marija Kmetova, Karel Širok, Ivan Gerbec, Anica Scheimerjeva, Pavla Hočevarjeva. Odborniški nam.: Karel Gruntar, Marija Humplikova, Dora Vinškova. Pregled. računov: Ferdo Starec, Ivanka Sabadinova. Razsodniki: Antonija Pakiževa, Franc Martelanc, Fran Fonda. Pevovodja: Karel Cibic.

Posebnih predlogov ni bilo. Zborovalci so odšli s trdnim sklepom pomagati društvu preko kritične dobe. Da vidimo! Med zborovalci zasluži posebno pohvalo naš tov. Vojteh Stubel, ki je — dasi vpoklican že od avgusta sem — posvetil svoj enodnevni dopust deloma našemu zborovanju. Čast mu! Naj se zgledujejo na njem ti in oni, ki jim je bila lahka prilika dana, a so rajši ostali — med pernicami.

Kranjske vesti.

FRAN LEVEC.

Deželni šolski nadzornik in dvorni svetnik Fran L e v e c je na lastno prošnjo umirovljen. S tem je zaključeno javno delovanje na šolskem polju moža, ki mu ne bo mogoče dobiti enakovrednega naslednika. Fran Levec je inteligent najsplošnejše in najobširnejše izobrazbe, temeljitega strokovnega znanja ter plemenite srčne in socialne omike. Slovenci smo imeli in imamo samo enega Levca! Usoda je bila naklonjena našemu šolstvu in učiteljstvu, da je izročila negovanje in nadziranje naše narodne kulture Levčevim veščim in moškim rokam. Najprej je bil okrajni šolski nadzornik za radovljiški okraj, potem za mesto Ljubljano. Vse učiteljstvo, ki je službovalo pod njim, hrani nanj najlepše spomine, hvaležnost in spoštovanje. Levec je imponiral vsakomur s svojo moško resnostjo in je priklepal nase učiteljstvo z ljudomilim, naravnost prijateljskim občevanjem. Stal je med nami kakor tovariš med tovariši, kakor enak med enakimi. Bil je nadzornik, torej uradna oseba, a najprej je bil človek. Umeval je naše boje in napore in cenil naše delo po uspehih. Njegova sodba je držala kakor zakon, saj jo je izrekala izrazita individualnost in kapaciteta, ki je uvaževala okolščine in razmere, stvar in voljo, zmožnost in material. Osebni nagibi ali celo zunanji, izvenšolski vplivi niso nikoli odločevali. Strogost je blažila objektivnost — obe sta se gibali v mejah resnice in pravice. Tak je bil tudi pozneje, ko je bil kot ravnatelj ljubljanskega učiteljišča imenovan za deželnega šolskega nadzornika. — Kadar je bila inšpekcija ali konferenca gotova, je sedel med učiteljstvo k prijateljskemu sestanku in razgovoru, sam vabeč na razvedrilni zaključek uradnega akta. Bil je popolnoma in ves naš. Nobenega birokratskega prahu ni bilo na njegovih odredbah. Njegovi nazori so sloneli na bogati življenski izkušnji; prelikani in ustaljeni v jasnem razumevanju naloge in dolžnosti, so bili markantni odznaki poti in smotrov, koder in kamor je hotel Levec dovesti naše narodno šolstvo, kjer imej učiteljstvo z globoko stanovsko izobrazbo čim večjo avtonomijo, zakaj ker ono samo šolstvo najbolj pozna, tudi ono samo more dvigati šolstvo in z njim narodno kulturo! A pred vsem je treba učiteljstvu trdih tal — kruha! — Tako stoji pred nami izrazita Levčeva osebnost, ki je pustila svoje sledi tudi v našem obrtnem-nadaljevalnem šolstvu, ki mu je bil Levec nekaj let vladni komisar. — Od našega narodnega šolstva se poslavlja naš prijatelj in zagovornik, pospeševalec naših koristi, zaščitnik naših pravic — človek in pedagog! — Tudi našemu listu je bil vedno naklonjen ter ga je v prejšnjih letih obilokrat zalagal s plodovi svojega peresa. Kakor nosi vsa njegova osebnost nekaj samosvojega, tako sta tudi jezik in slog njegovih spisov popolnoma Levčeva. Njegovih zaslug za našo pismenost, za naše znanstveno in leposlovno slovstvo ni mogoče očrtati na tem tesnem prostoru. Pa to tudi ni naša naloga. Omenjamo te zasluge le mimogrede, da pokažemo, kako vsestransko je bilo Levčevo delovanje, a dasi vsestransko, vendar povsod sad produktivne sile celega moža! To je vredno toliko večjega poudarka, ker niso te sile zamorile v njem niti strašni udarci nezgod, vehementno rušeč mir in srečo, blagost in zadovoljstvo srca poglavarja mnogoštevilne ljubljene rodovine! — Kot vitez reda železne krone III. vrste, s posebno pohvalo naučnega ministra za uspešno in mnogoletno delovanje v šolsko-nadzorstveni službi stopa dvorni svetnik Levec v resnično zasluženi pokoj. — Kaj naj mu damo mi, ubogi? — Svojo zahvalo za vse, kar je storil dobrega našemu šolstvu in našemu učiteljstvu. In iskreno željo, da se naj odpočije ob večeru življenja, ozarjenega od našega spoštovanja!

—r— **Zasilni rezervni bolnici št. 2 v Ljubljani** (šentjakobska šola, šolski kuratorij in šola na Cojzovi cesti) so poslali: učitelj Andrej Škulj, Tržišče, zaboj jabolk in orehov; učiteljica Franja Pogačnikova, Ribno, 100 kg krompirja, 188 jajc, zaboj sadja, 5 parov klobas, pol litra slivovke; učiteljica Ivanka Dolinarjeva, Višnja Gora, 24 srajc, 17 rjuh, 25 jajc, 15 parov spodnjih hlač, 28 robcev, obveze, pol kg masti; učiteljica Franja Bedenkova, Kamna gorica, 1 zaboj jabolk in orehov; učitejica Jos. Javornikova, Kal, 68 jajc; učitelj Božo Račič — zbirka šolskih otrok v Kalu nad Litijo — zaboj jabolk, vrečo orehov in sadja; žensko učiteljišče v Ljubljani 25 parov copat.

—r— **Odlikovanje.** Z vojaškim zaslužnim križcem z vojno dekoracijo je bil odlikovan za svoje hrabro vedenje pred sovražnikom stotnik Adolf J e r š i n o v e c, poveljnik kolesarske stotnije, sin rajnega okrajnega šolskega nadzornika Antona Jeršinovca.

—r— **Iz ruskega ujetništva** je pisal svojcem rezervni častnik Ivan M a s t e n, c. kr. profesor v Kranju. — Baje bo interniran v Taškendu, v glavnem mestu Turkestana.

—r— **Neprijazne novice za kranjskega kmeta.** »Kmetovalec« naznanja, da c. kr. kmetijska družba kranjska ne dobi nobenih državnih podpor več niti v pokritje svojih režijskih stroškov, niti v svrho pospeševanja posameznih kmetijskih panog, in da je zato vlaganje prošenj za podporo brez pomena. Nadalje naznanja »Kmetovalec«, da je vojna uprava vso modro galico zaplenila, da je Nemčija prepovedala izvoz kalijevih umetnih gnojil, da je Italija prepovedala izvoz žveplene moke, pomešane z modro galico, in da utegne prepovedati tudi izvoz žvepla.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštnine prosto! *Izredno nizke cene!*

—r— **Umrla** je v Novem mestu po dolgi bolezni rodoljubna gospa Kristina Volčičeva, rojena Železnikarjeva, vdova pokojnega deželnosodnega svetnika in zaslužnega pravnega pisatelja dr. Volčiča. Preden se je poročila, je bila učiteljica ter je kot taka marljivo in uspešno delovala v Dragatušu v Beli Krajini in v Št. Jerneju na Dolenjskem. Za naš stan se je zanimala vse do zadnjega. — Bodi blagi gospe prijazen spomin!

—r— **Umrla** je dne 13. t. m. v Zagradcu gospa Marija L o b e t o v a, mati tovariša nadučitelja Henrika Lobeta, ki je sedaj mobiliziran. — En teden prej mu je umrl oče. Rajnica je dosegla 60. leto svoje dobe in je bila blaga slovenska žena. — Bodi ji ohranjen ljub spomin! Sinu naše iskreno sožalje!

—r— **V St. Petru na Krasu** so dne 14. t. m. na korist »Rdečemu križu« uprizorili Ganglovo dramo »Sin«.

—r— **Dijaška kuhinja v Kranju.** Računski zaključek za prvi tečaj tekočega šolskega leta: dohodki 2411 K 42 vin., izdatki 2786 K 68 vin.; primanjkljaja je torej 375 K 26 vin.

—r— **Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole** v pomladanskem terminu 1915 se pričnо na c. kr. učiteljišču v Ljubljani v petek, dne 9. aprila, ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti pravočasno c. kr. okrajnemu šolskemu svetu tako, da bodo najpozneje do 3. aprila v rokah izpraševalne komisije.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Za suplentko na ljudski šoli v Lozicah je imenovana Leopoldina Bojc-Vadnjalova, za suplenta v Sp. Loki je imenovan Fran Scheschark, provizorično vodstvo ljudske šole v Naklu prevzame učitelijca Frančiška Gromova, v Sori pa Ana Grebenčeva.

—r— **Za nadporočnika** je bil imenovan, predno je bil ranjen in ujet tovariš Ivan R i g l a r, učitelj v Semiču.

—r— **Dijaška stanovanja se podražijo.** Silno draginjo čutijo tudi gospodinje, ki imajo na stanovanju in hrani dijake. Kakor čujemo, so sklenile podražiti stanovanje in hrano za 30 odstotkov, in sicer s početkom tega šolskega tečaja. Podražitev utemeljujejo s tem, da so se živila v Ljubljani podražila za 50 odstotkov, mast in slanina pa celo za 100 odstotkov.

—r— **S seje občinskega sveta ljubljanskega** dne 16. t. m.: Ker se je tovariš E. Gangl odpovedal zastopstvu namestnika v c. kr. dež. šol. svetu, se izvoli na njegovo mesto občinski svetnik dr. Fran N o v a k za ostalo poslovno dobo, t. j. do 31. decembra 1918. Dosedanjemu zastopniku izreče občinski svet zahvalo za njegovo delo v tej korporaciji. — Po poročilu obč. svetnika tovariša I. D i m n i k a se odobri poročilo ravnateljstva dekliškega liceja o porabi dotacije za preteklo šolsko leto. — Za predsednika policijskega odseka je bil izvoljen obč. svetnik tovariš Anton L i k o z a r.

Štajerske vesti.

—š— **Razsodba upravnega sodišča.** Vpokojena učiteljica Frančiška Reyerschütz v Laškem se je preselila k svojemu očetu v Ljubljano, kjer je ostala 8 mesecev, ne da bi opustila svoje stanovanje v Laškem. Medtem so bili v Laškem razpoloženi volilni imeniki za III. volilni razred. Ker ni bilo v imeniku vpisane, je Reyerschütz vložila reklamacijo, ker ima po štajerskem občinskem volilnem redu volilno pravico. Okrajno glavarstvo ni ugodilo reklamaciji, nakar se je pritožila na upravno sodišče. V pritožbi je naglašala, da se nikakor ni nameravala trajno naseliti v Ljubljani, da so bile poizvedbe nižjih inštanc pomanjkljive. Upravno sodišče je po kratkem posvetovanju razveljavilo odlok okrajnega glavarstva v Celju.

—š— **Pegasti legar** se je pojavil na Vranskem. Doslej imajo ondi en slučaj pegastega legarja. Opozarjajte ljudstvo predvsem na snago!

—š— **Dr. Rosina — nevarno obolel.** Mariborski odvetnik in odlični prijatelj slovenskega učiteljstva dr. Fr. Rosina je nevarno obolel in so ga prepejali v sanatorij »Hansa« v Gradcu. Od časa znanih aretacij mož ni več prav zdrav. — Želimo mu skorajšnjega popolnega okrevanja!

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je stalno upokojil nadučitelja Simona Ješovnika pri Sv. Rupertu v Slov. goricah in mu je izrekel obenem svoje priznanje za dolgoletno, uspešno službovanje. — Naj dolgo let uživa počitek!

—š— **Poučni tečaj za zelenjadarstvo** se vrši dne 15., 16. in 17. marca na deželni vinorejski in sadjerejski šoli v Mariboru.

—š— **Iz Trbovelj** nam poročajo: Na občnem zboru naše »Posojilnice« je bil izvoljen za tajnika učitelj tovariš Ante Kuhar, v načelstvo pa sta bila izvoljena tovariša ravnatelj Gustav Vodušek st. in učitelj Gustav Vodušek ml.

—š— **S Pragerskega** poročajo: Dne 22. decembra 1914 je padel pri Jodlowi na severnem bojišču dr. Alojzij Mum, profesor v Duhcovu na severnem Češkem. Pokojnik je bil doma s Spodnje Poljskave.

—š— **Mestno dekliško šolo v Celju** so zaprli, ker je neka učenka obolela na pegastem legarju. Deklica se je okužila, ker je vzela kruh od nekega bolnega vojaka, ki je došel z bojišča.

—š— **Šmarje pri Jelšah.** Dne 3. januarja t. l. je slavil 50letnico naš izredno ljubljeni in spoštovani zdravnik dr. Josip R a k e ž. Koroški rojak je dobil v Šmarju nov dom in mu posvetil vse svoje moči. Že dve desetletji je središče vsega družabnega in javnega življenja. Pri občini, posojilnici, okrajnemu zastopu, okrajnem šolskem svetu njegova resna beseda mnogo zaleže ter daje tako smer važnim gospodarskim in političnim vprašanjem. Da je dr. Rakež iskren prijatelj slovenskega šolstva in učiteljstva, skoro ni treba ob njegovem značaju posebe poudarjati. — Širom slovenske domovine je znan že izza dijaških let in po svojih spisih v »Ljubljanskem Zvonu« itd. Kličemo mu tudi mi prav iskreno: Na mnoga leta!

—š— **Prijatelji otrok.** V gostilnici gospe M. Zupančičeve so nabrali črnovojniki nadomest. odd. 12./3 v Mariboru 4. februarja t. l. na posredovanje natakarice gdčne. Ivanke Janežičeve za uboge otroke ljudske šole v ptujski okolici, katerih očetje so bili v vojni ranjeni, vsoto 13 K 20 vin. — Plemenito dejanje darovalce samo hvali!

—š— **V Št. Vidu pri Ptuju** se je poročil 14. t. m. učitelj Mirko Lešnik z gdč. Jano Hauptmanovo, c. kr. poštarico, hčerko tamošnjega nadučitelja. Iskrene čestitke!

—š— **Na mariborski vinorejski in sadjerejski šoli** se vrši od 1. do 13. marca poučen tečaj za posestnike vinogradov in za viničarje.

—š— **Na graškem vseučilišču** je letos vpisanih 300 dijakov, lani pa jih je bilo 2981.

—š— **Svetinje pri Ormožu.** Pišejo nam: Tudi na tukajšnji šoli so učenke pridno delale za vojake. Napletle so 55 parov zapestnikov, 16 parov kolenk, 22 naušesnikov in 29 čepic. Denar za potrebno volno je nabrala učiteljica gospa Antonija Šijančeva v znesku 152 K 55 vin. Nekaj komadov napletenih reči smo razdelili med tukajšnje črnovojnike, drugo pa smo poslali »Rdečemu križu« v Gradec. — Razen tega je urad za vojno oskrbo na prošnjo g. Šijančeve daroval tukajšnji šoli 5 kg volne, ki so iz nje učenke napletle 13 parov nogavic in 14 parov dokolenic.

Goriške vesti.

—g— **Poročil se je** dne 14. t. m. Miroslav Š u b i c, poštni oficijant, z Angelo K l i č e v o, učiteljico ročnih del. Bilo srečno!

—g— **Svoje »Lege nazionale«** se spominjajo Italijani ob vsaki priliki, ob veselih in žalostnih trenutkih. Italijanski listi dan na dan izkazujejo darove za »Lego« — mi Slovenci pa smo skoro pozabili na svojo Družbo sv. Cirila in Metoda! Potrebno je njeno delo v teh časih, zato se je pogostoma spominjajmo!

—g— **Št. Martin v Brdih.** Šolsko vodstvo nam piše: Tukajšnje šolsko vodstvo

Po organizatoričnem delu v pomladi in poletni sezoni bi morala priti zimska sezona notranjega vglobljenja. Izostala pa je. Delo odbora se prikazuje kakor nekak »torso«. Vendar odbor ni spal. Imel je sedem odborovih sej, sklical je dvoje, dobro obiskovanih zborovanj, ki so navzoče informirali o tekočih zadevah in na katerih so se sprejele razne resolucije, in se je vršilo eno znanstveno predavanje (tovariša prof. dr. Iv. Merharja.) Vršile so se razne osebne intervencije v šolskih in ekonomičnih vprašanjih tov. predsednika pri naših tržaških nar. poslancih in trž. g. županu. Iskal je odbor, in to uspešno ožji stik z bratskimi učit. društvi na Primorskem v svrho ustanovitve »Zveze primor. učit. društev«. Zanimal se je dejanstveno za vsako vprašanje o slov. šolstvu v Trstu in o vzgoji šoli odrasle slov. mladine. Ali mnogo točk svojega programa iz že prej omenjenega razloga ni mogel izčrpati. Delal je pač novi odbor in naredil — kar se v štirih mesecih narediti more. Glavne svoje naloge — samoizobrazbo trž. učiteljstva — se pa, žal, ni mogel lotiti. In ravno tu bi se bilo marsikaj pojasnilo, kar je lani provzročilo toli hrupa.

Blagajnik tov. R. Kosovel je špartansko lakoničen: Kakor za vsa društva, je tudi za naše, ki je izgubilo že nad 25 članov vojakov, doba od začetka vojne sem kritična društvena doba. V letu 1914. mu je bilo jedva mogoče določiti pravo število p l a č u j o č i h članov za društveno leto 1913., ki znaša 79, ter iztirjati zaostalo članarino za 1913. Za leto 1914. je od teh članov vplačala udnino (4 K) komaj tretjina, mnogo njih ne bo niti plačalo, ker vrše daleč od nas svojo domovinsko dolžnost. V denarnih stiskah je — in če ni ravno hipno, bo vkratkem — društvo. Velikodušne podpore tržaških slov. denarnih zavodov ter g. »Neimenovanega« bodo morda deloma izostale ali pa se omejile v znesku, udov je zaradi vpoklica k vojniški službi mnogo manj, a stroški isti. Fond, ki moremo z njim razpolagati, pa je pičel. Vname se debata, iz katere je bilo posneti marsikateri nasvet in migljaj, kako bi se dalo zagotoviti društvu stalen dohodek ter kje bi bilo štediti. Novi odbor naj razmišlja o teh predlogih, da more provesti društvo preko kritičnega leta v novo, nadebudnejšo dobo. Letna članarina se določi na štiri krone, ki jih je letos — marca meseca — z zaostalo članarino vred po možnosti pobirati in to v počaščenje desetletnice obstanka Trž. slov. učit. društva. (Predlog tov. C. Valentiča.)

Knjižničarjevo poročilo izostane, ker je knjižničar v strelnem jarku. Predsednik ipak poroča, da je v l. 1914. društvo preskrbelo dve okoliški šoli (v Sv. Ivanu in na Opčinah) z lepim knjižnim darom.

Poročilo pevovodje izostane, ker se nahaja dr. pevovodja tov. E. Adamič v obleganem Przemislu.

Sledeče volitve so dale tale uspeh:

Predsednik: Ferdo pl. Kleinmayr. Odborniki: Ivan Furlani, Ivan Samec, Valerija Koširjeva, Marija Čokova, Ivan Danev, Marija Kmetova, Karel Širok, Ivan Gerbec, Anica Scheimerjeva, Pavla Hočevarjeva. Odborniški nam.: Karel Gruntar, Marija Humplikova, Dora Vinškova. Pregled. računov: Ferdo Starec, Ivanka Sabadinova. Razsodniki: Antonija Pakiževa, Franc Martelanc, Fran Fonda. Pevovodja: Karel Cibic.

Posebnih predlogov ni bilo. Zborovalci so odšli s trdnim sklepom pomagati društvu preko kritične dobe. Da vidimo! Med zborovalci zasluži posebno pohvalo naš tov. Vojteh Stubel, ki je — dasi vpoklican že od avgusta sem — posvetil svoj enodnevni dopust deloma našemu zborovanju. Čast mu! Naj se zgledujejo na njem ti in oni, ki jim je bila lahka prilika dana, a so rajši ostali — med pernicami.

Kranjske vesti.

FRAN LEVEC.

Deželni šolski nadzornik in dvorni svetnik Fran L e v e c je na lastno prošnjo umirovljen. S tem je zaključeno javno delovanje na šolskem polju moža, ki mu ne bo mogoče dobiti enakovrednega naslednika. Fran Levec je inteligent najsplošnejše in najobširnejše izobrazbe, temeljitega strokovnega znanja ter plemenite srčne in socialne omike. Slovenci smo imeli in imamo samo enega Levca! Usoda je bila naklonjena našemu šolstvu in učiteljstvu, da je izročila negovanje in nadziranje naše narodne kulture Levčevim veščim in moškim rokam. Najprej je bil okrajni šolski nadzornik za radovljiški okraj, potem za mesto Ljubljano. Vse učiteljstvo, ki je službovalo pod njim, hrani nanj najlepše spomine, hvaležnost in spoštovanje. Levec je imponiral vsakomur s svojo moško resnostjo in je priklepal nase učiteljstvo z ljudomilim, naravnost prijateljskim občevanjem. Stal je med nami kakor tovariš med tovariši, kakor enak med enakimi. Bil je nadzornik, torej uradna oseba, a najprej je bil človek. Umeval je naše boje in napore in cenil naše delo po uspehih. Njegova sodba je držala kakor zakon, saj jo je izrekala izrazita individualnost in kapaciteta, ki je uvaževala okolščine in razmere, stvar in voljo, zmožnost in material. Osebni nagibi ali celo zunanji, izvenšolski vplivi niso nikoli odločevali. Strogost je blažila objektivnost — obe sta se gibali v mejah resnice in pravice. Tak je bil tudi pozneje, ko je bil kot ravnatelj ljubljanskega učiteljišča imenovan za deželnega šolskega nadzornika. — Kadar je bila inšpekcija ali konferenca gotova, je sedel med učiteljstvo k prijateljskemu sestanku in razgovoru, sam vabeč na razvedrilni zaključek uradnega akta. Bil je popolnoma in ves naš. Nobenega birokratskega prahu ni bilo na njegovih odredbah. Njegovi nazori so sloneli na bogati življenski izkušnji; prelikani in ustaljeni v jasnem razumevanju naloge in dolžnosti, so bili markantni odznaki poti in smotrov, koder in kamor je hotel Levec dovesti naše narodno šolstvo, kjer imej učiteljstvo z globoko stanovsko izobrazbo čim večjo avtonomijo, zakaj ker ono samo šolstvo najbolj pozna, tudi ono samo more dvigati šolstvo in z njim narodno kulturo! A pred vsem je treba učiteljstvu trdih tal — kruha! — Tako stoji pred nami izrazita Levčeva osebnost, ki je pustila svoje sledi tudi v našem obrtnem-nadaljevalnem šolstvu, ki mu je bil Levec nekaj let vladni komisar. — Od našega narodnega šolstva se poslavlja naš prijatelj in zagovornik, pospeševalec naših koristi, zaščitnik naših pravic — človek in pedagog! — Tudi našemu listu je bil vedno naklonjen ter ga je v prejšnjih letih obilokrat zalagal s plodovi svojega peresa. Kakor nosi vsa njegova osebnost nekaj samosvojega, tako sta tudi jezik in slog njegovih spisov popolnoma Levčeva. Njegovih zaslug za našo pismenost, za naše znanstveno in leposlovno slovstvo ni mogoče očrtati na tem tesnem prostoru. Pa to tudi ni naša naloga. Omenjamo te zasluge le mimogrede, da pokažemo, kako vsestransko je bilo Levčevo delovanje, a dasi vsestransko, vendar povsod sad produktivne sile celega moža! To je vredno toliko večjega poudarka, ker niso te sile zamorile v njem niti strašni udarci nezgod, vehementno rušeč mir in srečo, blagost in zadovoljstvo srca poglavarja mnogoštevilne ljubljene rodovine! — Kot vitez reda železne krone III. vrste, s posebno pohvalo naučnega ministra za uspešno in mnogoletno delovanje v šolsko-nadzorstveni službi stopa dvorni svetnik Levec v resnično zasluženi pokoj. — Kaj naj mu damo mi, ubogi? — Svojo zahvalo za vse, kar je storil dobrega našemu šolstvu in našemu učiteljstvu. In iskreno željo, da se naj odpočije ob večeru življenja, ozarjenega od našega spoštovanja!

—r— **Zasilni rezervni bolnici št. 2 v Ljubljani** (šentjakobska šola, šolski kuratorij in šola na Cojzovi cesti) so poslali: učitelj Andrej Škulj, Tržišče, zaboj jabolk in orehov; učiteljica Franja Pogačnikova, Ribno, 100 kg krompirja, 188 jajc, zaboj sadja, 5 parov klobas, pol litra slivovke; učiteljica Ivanka Dolinarjeva, Višnja Gora, 24 srajc, 17 rjuh, 25 jajc, 15 parov spodnjih hlač, 28 robcev, obveze, pol kg masti; učiteljica Franja Bedenkova, Kamna gorica, 1 zaboj jabolk in orehov; učitejica Jos. Javornikova, Kal, 68 jajc; učitelj Božo Račič — zbirka šolskih otrok v Kalu nad Litijo — zaboj jabolk, vrečo orehov in sadja; žensko učiteljišče v Ljubljani 25 parov copat.

—r— **Odlikovanje.** Z vojaškim zaslužnim križcem z vojno dekoracijo je bil odlikovan za svoje hrabro vedenje pred sovražnikom stotnik Adolf J e r š i n o v e c, poveljnik kolesarske stotnije, sin rajnega okrajnega šolskega nadzornika Antona Jeršinovca.

—r— **Iz ruskega ujetništva** je pisal svojcem rezervni častnik Ivan M a s t e n, c. kr. profesor v Kranju. — Baje bo interniran v Taškendu, v glavnem mestu Turkestana.

—r— **Neprijazne novice za kranjskega kmeta.** »Kmetovalec« naznanja, da c. kr. kmetijska družba kranjska ne dobi nobenih državnih podpor več niti v pokritje svojih režijskih stroškov, niti v svrho pospeševanja posameznih kmetijskih panog, in da je zato vlaganje prošenj za podporo brez pomena. Nadalje naznanja »Kmetovalec«, da je vojna uprava vso modro galico zaplenila, da je Nemčija prepovedala izvoz kalijevih umetnih gnojil, da je Italija prepovedala izvoz žveplene moke, pomešane z modro galico, in da utegne prepovedati tudi izvoz žvepla.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštnine prosto! *Izredno nizke cene!*

—r— **Umrla** je v Novem mestu po dolgi bolezni rodoljubna gospa Kristina Volčičeva, rojena Železnikarjeva, vdova pokojnega deželnosodnega svetnika in zaslužnega pravnega pisatelja dr. Volčiča. Preden se je poročila, je bila učiteljica ter je kot taka marljivo in uspešno delovala v Dragatušu v Beli Krajini in v Št. Jerneju na Dolenjskem. Za naš stan se je zanimala vse do zadnjega. — Bodi blagi gospe prijazen spomin!

—r— **Umrla** je dne 13. t. m. v Zagradcu gospa Marija L o b e t o v a, mati tovariša nadučitelja Henrika Lobeta, ki je sedaj mobiliziran. — En teden prej mu je umrl oče. Rajnica je dosegla 60. leto svoje dobe in je bila blaga slovenska žena. — Bodi ji ohranjen ljub spomin! Sinu naše iskreno sožalje!

—r— **V St. Petru na Krasu** so dne 14. t. m. na korist »Rdečemu križu« uprizorili Ganglovo dramo »Sin«.

—r— **Dijaška kuhinja v Kranju.** Računski zaključek za prvi tečaj tekočega šolskega leta: dohodki 2411 K 42 vin., izdatki 2786 K 68 vin.; primanjkljaja je torej 375 K 26 vin.

—r— **Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole** v pomladanskem terminu 1915 se pričnо na c. kr. učiteljišču v Ljubljani v petek, dne 9. aprila, ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti pravočasno c. kr. okrajnemu šolskemu svetu tako, da bodo najpozneje do 3. aprila v rokah izpraševalne komisije.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Za suplentko na ljudski šoli v Lozicah je imenovana Leopoldina Bojc-Vadnjalova, za suplenta v Sp. Loki je imenovan Fran Scheschark, provizorično vodstvo ljudske šole v Naklu prevzame učitelijca Frančiška Gromova, v Sori pa Ana Grebenčeva.

—r— **Za nadporočnika** je bil imenovan, predno je bil ranjen in ujet tovariš Ivan R i g l a r, učitelj v Semiču.

—r— **Dijaška stanovanja se podražijo.** Silno draginjo čutijo tudi gospodinje, ki imajo na stanovanju in hrani dijake. Kakor čujemo, so sklenile podražiti stanovanje in hrano za 30 odstotkov, in sicer s početkom tega šolskega tečaja. Podražitev utemeljujejo s tem, da so se živila v Ljubljani podražila za 50 odstotkov, mast in slanina pa celo za 100 odstotkov.

—r— **S seje občinskega sveta ljubljanskega** dne 16. t. m.: Ker se je tovariš E. Gangl odpovedal zastopstvu namestnika v c. kr. dež. šol. svetu, se izvoli na njegovo mesto občinski svetnik dr. Fran N o v a k za ostalo poslovno dobo, t. j. do 31. decembra 1918. Dosedanjemu zastopniku izreče občinski svet zahvalo za njegovo delo v tej korporaciji. — Po poročilu obč. svetnika tovariša I. D i m n i k a se odobri poročilo ravnateljstva dekliškega liceja o porabi dotacije za preteklo šolsko leto. — Za predsednika policijskega odseka je bil izvoljen obč. svetnik tovariš Anton L i k o z a r.

Štajerske vesti.

—š— **Razsodba upravnega sodišča.** Vpokojena učiteljica Frančiška Reyerschütz v Laškem se je preselila k svojemu očetu v Ljubljano, kjer je ostala 8 mesecev, ne da bi opustila svoje stanovanje v Laškem. Medtem so bili v Laškem razpoloženi volilni imeniki za III. volilni razred. Ker ni bilo v imeniku vpisane, je Reyerschütz vložila reklamacijo, ker ima po štajerskem občinskem volilnem redu volilno pravico. Okrajno glavarstvo ni ugodilo reklamaciji, nakar se je pritožila na upravno sodišče. V pritožbi je naglašala, da se nikakor ni nameravala trajno naseliti v Ljubljani, da so bile poizvedbe nižjih inštanc pomanjkljive. Upravno sodišče je po kratkem posvetovanju razveljavilo odlok okrajnega glavarstva v Celju.

—š— **Pegasti legar** se je pojavil na Vranskem. Doslej imajo ondi en slučaj pegastega legarja. Opozarjajte ljudstvo predvsem na snago!

—š— **Dr. Rosina — nevarno obolel.** Mariborski odvetnik in odlični prijatelj slovenskega učiteljstva dr. Fr. Rosina je nevarno obolel in so ga prepejali v sanatorij »Hansa« v Gradcu. Od časa znanih aretacij mož ni več prav zdrav. — Želimo mu skorajšnjega popolnega okrevanja!

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je stalno upokojil nadučitelja Simona Ješovnika pri Sv. Rupertu v Slov. goricah in mu je izrekel obenem svoje priznanje za dolgoletno, uspešno službovanje. — Naj dolgo let uživa počitek!

—š— **Poučni tečaj za zelenjadarstvo** se vrši dne 15., 16. in 17. marca na deželni vinorejski in sadjerejski šoli v Mariboru.

—š— **Iz Trbovelj** nam poročajo: Na občnem zboru naše »Posojilnice« je bil izvoljen za tajnika učitelj tovariš Ante Kuhar, v načelstvo pa sta bila izvoljena tovariša ravnatelj Gustav Vodušek st. in učitelj Gustav Vodušek ml.

—š— **S Pragerskega** poročajo: Dne 22. decembra 1914 je padel pri Jodlowi na severnem bojišču dr. Alojzij Mum, profesor v Duhcovu na severnem Češkem. Pokojnik je bil doma s Spodnje Poljskave.

—š— **Mestno dekliško šolo v Celju** so zaprli, ker je neka učenka obolela na pegastem legarju. Deklica se je okužila, ker je vzela kruh od nekega bolnega vojaka, ki je došel z bojišča.

—š— **Šmarje pri Jelšah.** Dne 3. januarja t. l. je slavil 50letnico naš izredno ljubljeni in spoštovani zdravnik dr. Josip R a k e ž. Koroški rojak je dobil v Šmarju nov dom in mu posvetil vse svoje moči. Že dve desetletji je središče vsega družabnega in javnega življenja. Pri občini, posojilnici, okrajnemu zastopu, okrajnem šolskem svetu njegova resna beseda mnogo zaleže ter daje tako smer važnim gospodarskim in političnim vprašanjem. Da je dr. Rakež iskren prijatelj slovenskega šolstva in učiteljstva, skoro ni treba ob njegovem značaju posebe poudarjati. — Širom slovenske domovine je znan že izza dijaških let in po svojih spisih v »Ljubljanskem Zvonu« itd. Kličemo mu tudi mi prav iskreno: Na mnoga leta!

—š— **Prijatelji otrok.** V gostilnici gospe M. Zupančičeve so nabrali črnovojniki nadomest. odd. 12./3 v Mariboru 4. februarja t. l. na posredovanje natakarice gdčne. Ivanke Janežičeve za uboge otroke ljudske šole v ptujski okolici, katerih očetje so bili v vojni ranjeni, vsoto 13 K 20 vin. — Plemenito dejanje darovalce samo hvali!

—š— **V Št. Vidu pri Ptuju** se je poročil 14. t. m. učitelj Mirko Lešnik z gdč. Jano Hauptmanovo, c. kr. poštarico, hčerko tamošnjega nadučitelja. Iskrene čestitke!

—š— **Na mariborski vinorejski in sadjerejski šoli** se vrši od 1. do 13. marca poučen tečaj za posestnike vinogradov in za viničarje.

—š— **Na graškem vseučilišču** je letos vpisanih 300 dijakov, lani pa jih je bilo 2981.

—š— **Svetinje pri Ormožu.** Pišejo nam: Tudi na tukajšnji šoli so učenke pridno delale za vojake. Napletle so 55 parov zapestnikov, 16 parov kolenk, 22 naušesnikov in 29 čepic. Denar za potrebno volno je nabrala učiteljica gospa Antonija Šijančeva v znesku 152 K 55 vin. Nekaj komadov napletenih reči smo razdelili med tukajšnje črnovojnike, drugo pa smo poslali »Rdečemu križu« v Gradec. — Razen tega je urad za vojno oskrbo na prošnjo g. Šijančeve daroval tukajšnji šoli 5 kg volne, ki so iz nje učenke napletle 13 parov nogavic in 14 parov dokolenic.

Goriške vesti.

—g— **Poročil se je** dne 14. t. m. Miroslav Š u b i c, poštni oficijant, z Angelo K l i č e v o, učiteljico ročnih del. Bilo srečno!

—g— **Svoje »Lege nazionale«** se spominjajo Italijani ob vsaki priliki, ob veselih in žalostnih trenutkih. Italijanski listi dan na dan izkazujejo darove za »Lego« — mi Slovenci pa smo skoro pozabili na svojo Družbo sv. Cirila in Metoda! Potrebno je njeno delo v teh časih, zato se je pogostoma spominjajmo!

—g— **Št. Martin v Brdih.** Šolsko vodstvo nam piše: Tukajšnje šolsko vodstvo

je sedaj nabralo od hiše do hiše znesek 98 K 40 vin., ki smo z njim nakupili volne za pletenje raznih predmetov za naše potrebne vojake. Dovršene pletenine smo izročili proti potrditvi prejema najpotrebnejšim domačinom vojakom, ki so, oziroma ki bodo odrinili na fronto. Razentega smo nabrali že v začetku jeseni v naši občini med ljudstvom zneske: 202 K 30 vin., 50 K in 31 K 60 vin., ki smo jih oddali v vojne namene. — Nadalje je nabrala šol. mladina po ministrskem naročilu 4 vreče robidnega listja. Ker pa ga takrat niso rabili, ga hranimo v šolskem podstrešju. — Sedaj pa pridno delajo učenke papirnate podplate in obujke, ki jih po dovršitvi odpošljemo na ukazani naslov.

—g— **Slovenski visokošolec z Goriškega umrl v Nemčiji.** V petek popoldne je došla v Gorico brzojavna vest, da je umrl v Frankobrodu v Nemčiji slovenski visokošolec Marij Besednjak iz Gorice.

—g— **Pogreša se tovariša Mihaela** Vrčona, učitelja na Otlici, desetnika 27. dom. polka, 2. stotnija. Odkar je odšel iz Ljubljane na severno bojišče, to je bilo dne 10. oktobra, ni o njem nobenega glasu več.

—g— **Deželni šolski nadzornik in dvorni svetnik Fr. Levec v Ljubljani,** ki je stopil sedaj v pokoj, je bil pred 45. leti gimnazijski učitelj v Gorici. Napisal je takrat tudi več razprav pod imenom »Paulus«.

—g— **Slovenska državna gimnazija v Gorici.** V soboto, 13. t. m., je bil sklep I. tečaja na tukajšnji slovenski državni gimnaziji. Učni uspeh je prav povoljen, če upoštevam letošnje izredne dogodke, ki odvračajo pozornost učeče se mladine od učenja. Učni smoter je doseglo 82% učencev. — S pričetkom II. tečaja je prišel kakor namestni učitelj na slovensko gimnazijo dr. Andrej Budal, naš rojak iz St. Andraža.

—g— **Dijaška kuhinja v Gorici** je razdelila v minolem prvem šolskem tečaju 4643 kosil. Rodoljubi, podpirajte potrebno dijaško kuhinjo!

Tržaške vesti.

—t— **Umrl** je v Barkovljah pri Kozjakih Ivan R u s t j a v 65. letu svoje dobe. Možu poštenjaku, kremenitemu značaju, kakršnih imajo še mnogo naše zavedne Barkovlje, lahka zemljica; sinu učitelju Dragotinu Rustji na Katinari in ostali družini naše iskreno sožalje!

—t— **Razširjenje C. M. šol v Trstu.** Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je deško šolo pri Sv. Jakobu v Trstu razširilo v osemrazrednico ter v tekočem šolskem letu otvorilo VII. razred.

—t— **Novi namestnik baron Friess-Skene** je prišel v Trst dne 13. t. m. — Namestništveno uradništvo je sprejel dne 15. t. m. Pozdravil ga je podpredsednik grof Attems. V odgovoru je namestnik posebno poudarjal gospodarske in socialno-politiške naloge, ki nastajajo zaradi vplivov vojnega stanja ravno v središčih trgovine in prometa. Temu zanimanju se mora po — upajmo — ne več odaljenem uspešnem zaključku vojne priključiti ono še mnogo važnejše delovanje, po katerem naj bi se olajšala vrnitev v redne tire gospodarskega življenja. Potem pridobi mesto Trst in z njim Primorsko z delotvorno podporo vlade zopet v polni meri oni delež v domačem in mednarodnem gospodarskem življenju, ki ga smeta utemeljeno pričakovati po svoji pripadnosti k obsežnemu gospodarskemu ozemlju monarhije, po pridobitni marljivosti svojega prebivalstva in mnogoštevilnih, posebno v zadnjih desetletjih po začetnosti mestne uprave v pospeševanje trgovine in prometa na licu mesta ukrenjenih ukrepih.« — Šolskega vprašanja se novi namestnik v svojem odgovoru ni dotaknil.

—t— **Občni zbor tržaške podružnice »Glasbene Matice«** se je vršil v soboto, 13. t. m. Predsednik dr. S l a v i k je po kratkem pregledu zadnje društvene dobe izrekel zahvalo učiteljskemu zboru in konstatiral, da je društvo v zadnjem letu zopet povoljno napredovalo. To dokazuje, da je tržaška podružnica res potrebna in koristna. — Društveni tajnik Prunk je nato podal tajniško poročilo o delovanju društva in šole v dobi petega društvenega, odnosno šolskega leta 1913/14 in glede prehoda v 6. šolsko leto 1914/15. Pokazal je, kako se je v tem času posebno dvignila šola, ki je zanjo odbor sedaj najel — četudi z znatnimi žrtvami — vendar prepotrebne in primerne šolske prostore. Dana je bila vsestranska podlaga za nadaljnji razvitek, in z lepimi upi in veselim pričakovanjem je gledal odbor začetku letošnjega leta nasproti. Tu so se hipoma pojavili znani svetovni dogodki, ki so postavili velik jez vsemu onemu delovanju, ki more uspevati le pod blagoslovom miru. — Zaslužni šolski vodja Šonc in vsi mnogoštevilni učitelji glasbenega zavoda, oni, ki so že lansko leto delovali, in oni, ki so imeli letos na novo nastopiti, z edino izjemo kapelnika Teplega in Friškovca, so se morali odzvati klicu pod orožje. Poročilo pošilja njim vsem, ki moško in požrtvovalno vršijo svojo dolžnost, kakor so bili to tudi prej v drugih odnošajih navajeni, prijazen pozdrav z željo, naj se srečno vrnejo zopet na svoje staro torišče, kjer naj — še bolj izkušeni in zreli — nadaljujejo svoje započeto blagodejno delo. — A v izrednih časih so kolikor toliko vsehnile tudi vse materialne podpore, ki so po velikem delu omogočale ravnotežje med obilnimi troški in skromnimi dohodki. Zaradi tega se je odbor sicer premišljal, a se slednjič vendar odločil nadaljevati tudi letos glasbeno šolo s kapelnikom Teplim. Proti vsakemu pričakovanju se je oglasilo tudi letos preko 100 gojencev za klavir in vijolino, tako da je odbor pridobil še učitelja za klavir, Kumarja. Tako je šola, navdušeno začeta, poslovala dosedaj tudi letos. — Iz blagajnikovega poročila, podanega od blagajnika tovariša Mahkote, posnemamo sledeče številke: Prometa je bilo l. 1914/15 nad 18.000 K. — Dohodki so znašali 9199 K 13 vin., troški 8827 K 36 vin., torej saldo 371 K 77 vin. Glasbena šola: prejemki 5171 K 12 vin., troški (plače učiteljem) 7561 K 44 vin. Prireditve so nesle čistega okroglo 400 K. Podpore denarnih zavodov in drugih so znašale 1274 K 90 vin. Ostali primanjkljaj šole se je pokril s članarino in drugimi dohodki. Med letom je podružnica nabavila nov klavir v vrednosti 1200 K.

Istrske vesti.

—i— **Padli nemški učitelji.** Od nemških učiteljev, ki so bili nastavljeni v Istri in poklicani pod orožje na bojno polje, so doslej padli: učitelja K o p r i v a in L i n d n e r iz Pulja in učitelj Karel L u d w i g z Brionskega otoka. — Bodi junaškim tovarišem nemške narodnosti tudi med nami ohranjen blag spomin!

—i— **Samoumor v Pulju.** V Pulju je izvršil samoumor mornariški učitelj Franc Eiselt. Vzrok nam ni znan.

Koroške vesti.

—k— **Intronizacija novega krškega knezoškofa.** Iz Celovca z dne 14. t. m.: Danes predpoldne se je vršila v tukajšnji stolni cerkvi intronizacija knezoškofa krškega dra. Adama Hefterja.

—k— **Umrl je** bivši celovški škof dr. Jožef Kahn. Pokojnik je bil rojen l. 1839. in je postal l. 1887. škof v Celovcu. Po kazenski zadevi monsignorov Kaysrja in Weissa se je dr. Kahn s škofovskega sedeža umaknil v samostan Tauzenberg.

Splošni vestnik.

»Napredak« in »Hrvatski Učiteljski Dom« se spominjata v posebnih člankih rojstvene sedemdesetletnice našega M. J. N e r a t a. — Oba članka je spisal naš prijatelj Davorin T r s t e n j a k.

Boj proti sedanji cenzuri. V »Slovenskem Narodu« (št. 39.) čitamo: Dunajsko društvo časnikarjev je poslalo posebno deputacijo k ministrskemu predsedniku in k justičnemu ministru posredovat, da bi se sedanja cenzura premenila. Govorilo se je mnogo, a uspeh je očividno ta, da ostane vse pri starem, deloma zaradi tega, ker se organizacija nadzorstva ne da enotno ustvariti. Ministrski predsednik je pač priznal, da je časopisje silno ovirano in v izvrševanju svojih nlog silno omejeno, a pomagati ne more. Ministrski predsednik se je sam smejal, ko se mu je povedalo, da se v enem kraju konfiscirajo najbolj nedolžne stvari, ki so jih mogli drugod neovirano priobčiti, da so bile konfiscirane stvari, ki so jih javni uradi poslali listom, in da je hotel na Dunaju neki funkcionar prepovedati celo natisk važnega poročila, ki ga je ministrstvo samo poslalo listom. Ostane torej vse pri starem. Eno pa smemo pač povedati: če so na Nemškem in na Ogrskem znali stvar tako urediti, da imajo časopisi res razmeroma veliko svobodo, potem res ne umejemo, zakaj bi se to ravno pri nas ne moglo zgoditi. — Ta notica pač dovoljno označuje tudi naše težavno stališče.

Starostna meja v črni vojski. Glede na več vprašanj objavlja brambno ministrstvo po »Korr. Wilhelm«, da doseženje v črnovojniškem zakonu določene starosti ne vpliva na nadaljno črnovojniško dolžnost med vojno; marveč ostane vsak v tistem razmerju, v katerem se je nahajal ob času, ko je cesar ukazal, da se skliče črna vojska, in ostane tudi nadalje podvržen črnovojniški dolžnosti, dokler se črna vojska v smislu § 4. črnovojniške postave ne razpusti.

Učiteljstvo naj ne pozabi na Družbo sv. Cirila in Metoda, ki vzdržuje našemu narodu mnogo učnih zavodov. Njeni troški se ne zmanjšujejo, dohodki se pa zaradi vojne silno krčijo. Slovensko učiteljstvo blagovoli v svojem delokrogu opomniti naše občinstvo na potrebo svoje narodne obrambe!

Radirk bo zmanjkalo. Iz trgovskih krogov poročajo, da bo kmalu zmanjkalo radirk, ki jih otroci v šoli tako radi rabijo.

Podaljšanje voznih legitimacij gališkim državnim učiteljem. Naučno ministrstvo je sporazumno z železniškim ministrstvom odredilo, da lahko učiteljskemu osobju iz Galicije in iz Bukovine podeljene vožne legitimacije na njih prošnjo podaljšajo za leto 1915. deželne oblasti tistih dežel, kjer bivajo.

Nemci za sporazum s Slovani. Monakovska revija »Hochland« priobčuje razpravo o odnošajih med Nemci in Slovani, se zavzema za narodnostni sporazum in piše: »Nemci so brezpogojno navezani na avstrijske Slovane in jih ne smejo zapostavljati. Da te narode germanizirajo, to je izključena možnost in bilo bi smešno verovati v to. Ker je temu tako, je treba, da se ustvari med Nemci in Slovani boljše razmerje, kakršno je bilo do sedaj. Aostr. Slovani to tudi pričakujejo kot zahvalo za svojo sedanjo zvestobo in lojalnost, in nadejati se je, da se jim to upanje tudi izpolni. Ako bodo po žrtvah vojne razočarani, bi lahko imelo to usodepolne posledice.«

Najvišje sodišče o razširjevanju vznemirljivih vesti. Najvišje sodišče je ugodilo ničnostni pritožbi, ki je bila vložena proti obsodbi po § 308. zaradi nekega mnenja, izrečenega proti posameznim osebam v javnem lokalu. Spoznalo je, da je bil z obsodbo kršen zakon in je obtoženca oprostilo. Ta razsodba najvišjega sodišča je v sedanjih vojnih časih velikega pomena. Z njo je izrečeno, da ni kaznivo, če kdo proti kaki drugi osebi, četudi javno, izrazi pesimistično naziranje ali mu pove kako vznemirljivo vest, ampak da je kaznivo šele v posebnih okolščinah. Za dejanje po § 308. kaz. zak. je bistveno potrebno, da se neresnična, javno varnost vznemirjajoča vest očitno razglasi (z lepaki, javnimi govori, predavanji in na podoben način). Treba je torej, da je bila neresnična in vznemirljiva vest tako publicirana, da bi mogla res javni red in mir ogrožati, ne samo omejen krog ljudi vznemiriti, če naj bo kaznivo. Predpogoj za kaznivost takih vesti je torej le dan, če so bile razglašene pred večjo množico ljudi, potom lepakov na zidovih ali sploh na tak način, da so se mogle hitro razširiti med nedoločno velike kroge prebivalstva. **Vzlic tej razsodbi najvišjega sodišča je pa vendar najbolje, če so ljudje lepo mirni in tihi.**

Pravni historični izpiti. Naučni minister je odredil, da se določijo za pravnike, ki se nahajajo tik pred pravnohistorično izkušnjo in ki morajo računati s tem, da bodo na temelju črnovojniškega prebiranja poklicani v vojaško službo, izjemni izpraševalni termini. Ti pravniki dobe lahko termin meseca februarja ali marca, odnosno med 8. in 11. aprilom t. l.

Zakon o prisilnem cepljenju poz. Profesorski zbor dunajske medicinske fakultete je sprejel resolucijo, ki pozivlja vlado, da naj izda zakon o prisilnem cepljenju koz.

Papirnata industrija je postala zaradi vojne dražja od 5—10 odstotkov. Tvorničarji naznanjajo tako povišanje cen z okrožnicami.

Visokodebelnega agrasa imam kakih 60 kosov in ga oddajam kos po 1 K. Cepljen je v višini 1:20—1:40 in povsem lepo in mlado blago. Tovariše, ki bi ga imeli naročati drugod in dražje, prosim, da ga naroče pri meni! — Ljubljana - Barje. — Č r n a g o j.

Razgled.

— **Ženska vojaški zdravnik.** »Čas« poroča, da je za vojaškega zdravnika v rezervni boniščnici pri Rudolfinu v Pragi bila imenovana gospa dr. Lukas - Burianova.

— **Skrajšanje študij na francoski mornariški šoli.** Kakor poroča »Temps«, so bile študije na francoski mornariški šoli s posebnim dekretom skrajšane na 10 mesecev. Učenci postanejo torej po 10 mesečni študiji mornariški aspiranti.

— **Mesto podpredsednika deželnega šolskega sveta na Češkem.** »Reichenberger Zeitung« poroča, da so nemški poslanci s Češkega na svojem zadnjem zborovanju ostro ugovarjali, da bi se imenoval, kakor je baje pričakovati, podpredsednik moravskega deželnega šolskega sveta, Navratil, podpredsednikom češkega deželnega šolskega sveta. Sklenili so najodločnejše zahtevati, da to mesto zasede Nemec. V to svrho bo načelstvo nemške zveze na Češkem posredovalo pri ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu in pri naučnem ministru vitezu Hussarku.

— **Mednarodno socialistično konferenco** sklicujejo angleški socialisti v London. Udeležili se je bodo delegati angleške, francoske, ruske, belgijske in srbske internacionale. Konferenca se namerava pečati s sedanjim svetovnim položajem. Švicarji in Italijani ne pridejo.

— **Za profesorje v Loewenu.** »Daily Telegraph« javlja: Hardwardsko vseučilišče je dalo 100.000 dolarjev na razpolago profesorjem v Loewenu, ki hočejo v septembru priti v Harward.

— **V Sarajevu** je umrl predstojnik za nauk in bogočastje pri bosanski vladi, Oton P a u l.

— **Nestor Sokolstva umrl.** V Kolinu je umrl 26. pret. m. najstarejši Sokol, notar Adolf Hajek, v starosti 90 let. Umrli je bil med prvimi sokolskimi delavci, zvest sotrudnik Tyrša in Fügnerja. Češka Sok. Zveza ga je bila odlikovala s svojo častno kolajno, mnoga sokolska društva so mu podelila častno članstvo. Navzlic svoji visoki starosti se je udeleževal pokojni Hajek sokolskega življenja do zadnjega časa. Bil je znan in popularn po vseh čeških deželah.

— **K napadom proti Henriku Sienkiewiczu.** »Glos Naroda« je prejel iz krogov v Švici, ki so v ozkih zvezah s pisateljem Henrikom Sienkiewiczem, obvestilo, da so napadi proti Sienkiewiczu, češ, da je zavzel protiavstrijsko stališče in da je bil baje imenovan za člana petrograjske akademije znanosti, popolnoma neopravičeni in čin sovražnih mahinacij. Sienkiewicz je že dvanajst let član petrograjske akademije; iz zdravstvenih razlogov živi sedaj v Veveyu v Švici in se udeležuje le pomočne akcije za po vojni prizadeto poljsko prebivalstvo, v čemer ga vneto podpira pianist Paderewski.

— **Sokol v Jičinu** na severno-vzhodnem Češkem je dobil od c .kr. naučnega ministrstva dovoljenje, da ima redno telovadbo za člane in članice v telovadnici tamošnje c. kr. realke.

— **Proti nemškemu jeziku na Ruskem.** V nemških listih je čitati, da je guverner v Rigi večim trgovcem naložil občutne globe, ker so imeli na svojem blagu nemške etikete. Dalje je dal guverner nabiti lepake, naznanjajoče, da je strogo prepovedano na javnih prostorih nemški govoriti. Ruska vlada je tudi v vseh šolah nemških naseljencev odpravila nemški pouk in uvedla ruski pouk. V Kijevu je bil aretiran lastnik velike eksportne trgovine Schlesinger, ker je bil član nemškega flotenferajna.

— **V Strakonicah** na Češkem so otvorili 2razredno poljsko ljudsko šolo.

— **Otvoritev bolgarske vojne akademije.** Kakor poroča bolgarska brzojavna agencija, se je vršila v Sofiji svečanostna otvoritev bolgarske vojne akademije.

— **Kron 258.429** je prejela Češka Matica Školska lani izvenpodružničnih prispevkov, t. j. od posameznikov, društev, občin, okrajnih zastopov in denarnih zavodov. — A naša C. M. D.?

— **Proti priseljevanju analfabetov.** Nedavno je sprejel ameriški senat zakon, ki izključuje analfabete od priseljevanja v severoameriške države. Akoravno se je predsednik Wilson izjavil proti zakonu, se je senatu pridružila z veliko večino tudi zbornica reprezentantov. Predsednik Wilson ima sedaj pravico formalno ugovarjati. Pravijo, da se bo pravice veta poslužil.

— **Šole kot lazareti v Romuniji.** Iz Bukarešta brzojavljajo: Povodom romunskega božiča so dali otrokom, ki so šli na božične počitnice, pisma za njihove starše, v katerih se ti opozarjajo, naj ne pošiljajo prej svojih otrok nazaj, dokler ne dobe tozadevnega obvestila od šolskega ravnateljstva. Komisija pregleduje šole, ki se bodo opremile kot lazareti.

— **Osemdesetletnica hrvatskega časopisja.** Pred kratkim je poteklo osemdeset let, odkar je izšel prvi hrvatski list. Ta list so bile »Novine horvatske«, ki jih je izdajal dr. Ljudevit G a j. Prva številka tega lista je izšla na dan Sv. Treh kraljev 6. januarja 1835. Drugi dan, dne 7. januarja 1835, so prvič peli v hrvatskem gledališču znano davorijo »Još Hrvatska ni propala, dok mi živimo,« katere besedilo je zložil dr. Gaj, uglasbil pa jo je Ferdo Livadić.

— **»Oče ogrskih Slovencev« dr. Fran Ivanoczy.** Meseca avgusta 1913 je umrl eden izmed najbolj zaslužnih ogrskih Slovencev novejših časov, kanonik in dekan v Tišini, Fran Ivanoczy. »Naš nepozabni veliki mož i neustrašen zagovornik ovej večni sen pod rojstnov zemlov pri Bedeneki má«, pravijo ogrsko-slovenske »No-

Po organizatoričnem delu v pomladi in poletni sezoni bi morala priti zimska sezona notranjega vglobljenja. Izostala pa je. Delo odbora se prikazuje kakor nekak »torso«. Vendar odbor ni spal. Imel je sedem odborovih sej, sklical je dvoje, dobro obiskovanih zborovanj, ki so navzoče informirali o tekočih zadevah in na katerih so se sprejele razne resolucije, in se je vršilo eno znanstveno predavanje (tovariša prof. dr. Iv. Merharja.) Vršile so se razne osebne intervencije v šolskih in ekonomičnih vprašanjih tov. predsednika pri naših tržaških nar. poslancih in trž. g. županu. Iskal je odbor, in to uspešno ožji stik z bratskimi učit. društvi na Primorskem v svrho ustanovitve »Zveze primor. učit. društev«. Zanimal se je dejanstveno za vsako vprašanje o slov. šolstvu v Trstu in o vzgoji šoli odrasle slov. mladine. Ali mnogo točk svojega programa iz že prej omenjenega razloga ni mogel izčrpati. Delal je pač novi odbor in naredil — kar se v štirih mesecih narediti more. Glavne svoje naloge — samoizobrazbo trž. učiteljstva — se pa, žal, ni mogel lotiti. In ravno tu bi se bilo marsikaj pojasnilo, kar je lani provzročilo toli hrupa.

Blagajnik tov. R. Kosovel je špartansko lakoničen: Kakor za vsa društva, je tudi za naše, ki je izgubilo že nad 25 članov vojakov, doba od začetka vojne sem kritična društvena doba. V letu 1914. mu je bilo jedva mogoče določiti pravo število p l a č u j o č i h članov za društveno leto 1913., ki znaša 79, ter iztirjati zaostalo članarino za 1913. Za leto 1914. je od teh članov vplačala udnino (4 K) komaj tretjina, mnogo njih ne bo niti plačalo, ker vrše daleč od nas svojo domovinsko dolžnost. V denarnih stiskah je — in če ni ravno hipno, bo vkratkem — društvo. Velikodušne podpore tržaških slov. denarnih zavodov ter g. »Neimenovanega« bodo morda deloma izostale ali pa se omejile v znesku, udov je zaradi vpoklica k vojniški službi mnogo manj, a stroški isti. Fond, ki moremo z njim razpolagati, pa je pičel. Vname se debata, iz katere je bilo posneti marsikateri nasvet in migljaj, kako bi se dalo zagotoviti društvu stalen dohodek ter kje bi bilo štediti. Novi odbor naj razmišlja o teh predlogih, da more provesti društvo preko kritičnega leta v novo, nadebudnejšo dobo. Letna članarina se določi na štiri krone, ki jih je letos — marca meseca — z zaostalo članarino vred po možnosti pobirati in to v počaščenje desetletnice obstanka Trž. slov. učit. društva. (Predlog tov. C. Valentiča.)

Knjižničarjevo poročilo izostane, ker je knjižničar v strelnem jarku. Predsednik ipak poroča, da je v l. 1914. društvo preskrbelo dve okoliški šoli (v Sv. Ivanu in na Opčinah) z lepim knjižnim darom.

Poročilo pevovodje izostane, ker se nahaja dr. pevovodja tov. E. Adamič v obleganem Przemislu.

Sledeče volitve so dale tale uspeh:

Predsednik: Ferdo pl. Kleinmayr. Odborniki: Ivan Furlani, Ivan Samec, Valerija Koširjeva, Marija Čokova, Ivan Danev, Marija Kmetova, Karel Širok, Ivan Gerbec, Anica Scheimerjeva, Pavla Hočevarjeva. Odborniški nam.: Karel Gruntar, Marija Humplikova, Dora Vinškova. Pregled. računov: Ferdo Starec, Ivanka Sabadinova. Razsodniki: Antonija Pakiževa, Franc Martelanc, Fran Fonda. Pevovodja: Karel Cibic.

Posebnih predlogov ni bilo. Zborovalci so odšli s trdnim sklepom pomagati društvu preko kritične dobe. Da vidimo! Med zborovalci zasluži posebno pohvalo naš tov. Vojteh Stubel, ki je — dasi vpoklican že od avgusta sem — posvetil svoj enodnevni dopust deloma našemu zborovanju. Čast mu! Naj se zgledujejo na njem ti in oni, ki jim je bila lahka prilika dana, a so rajši ostali — med pernicami.

Kranjske vesti.

FRAN LEVEC.

Deželni šolski nadzornik in dvorni svetnik Fran L e v e c je na lastno prošnjo umirovljen. S tem je zaključeno javno delovanje na šolskem polju moža, ki mu ne bo mogoče dobiti enakovrednega naslednika. Fran Levec je inteligent najsplošnejše in najobširnejše izobrazbe, temeljitega strokovnega znanja ter plemenite srčne in socialne omike. Slovenci smo imeli in imamo samo enega Levca! Usoda je bila naklonjena našemu šolstvu in učiteljstvu, da je izročila negovanje in nadziranje naše narodne kulture Levčevim veščim in moškim rokam. Najprej je bil okrajni šolski nadzornik za radovljiški okraj, potem za mesto Ljubljano. Vse učiteljstvo, ki je službovalo pod njim, hrani nanj najlepše spomine, hvaležnost in spoštovanje. Levec je imponiral vsakomur s svojo moško resnostjo in je priklepal nase učiteljstvo z ljudomilim, naravnost prijateljskim občevanjem. Stal je med nami kakor tovariš med tovariši, kakor enak med enakimi. Bil je nadzornik, torej uradna oseba, a najprej je bil človek. Umeval je naše boje in napore in cenil naše delo po uspehih. Njegova sodba je držala kakor zakon, saj jo je izrekala izrazita individualnost in kapaciteta, ki je uvaževala okolščine in razmere, stvar in voljo, zmožnost in material. Osebni nagibi ali celo zunanji, izvenšolski vplivi niso nikoli odločevali. Strogost je blažila objektivnost — obe sta se gibali v mejah resnice in pravice. Tak je bil tudi pozneje, ko je bil kot ravnatelj ljubljanskega učiteljišča imenovan za deželnega šolskega nadzornika. — Kadar je bila inšpekcija ali konferenca gotova, je sedel med učiteljstvo k prijateljskemu sestanku in razgovoru, sam vabeč na razvedrilni zaključek uradnega akta. Bil je popolnoma in ves naš. Nobenega birokratskega prahu ni bilo na njegovih odredbah. Njegovi nazori so sloneli na bogati življenski izkušnji; prelikani in ustaljeni v jasnem razumevanju naloge in dolžnosti, so bili markantni odznaki poti in smotrov, koder in kamor je hotel Levec dovesti naše narodno šolstvo, kjer imej učiteljstvo z globoko stanovsko izobrazbo čim večjo avtonomijo, zakaj ker ono samo šolstvo najbolj pozna, tudi ono samo more dvigati šolstvo in z njim narodno kulturo! A pred vsem je treba učiteljstvu trdih tal — kruha! — Tako stoji pred nami izrazita Levčeva osebnost, ki je pustila svoje sledi tudi v našem obrtnem-nadaljevalnem šolstvu, ki mu je bil Levec nekaj let vladni komisar. — Od našega narodnega šolstva se poslavlja naš prijatelj in zagovornik, pospeševalec naših koristi, zaščitnik naših pravic — človek in pedagog! — Tudi našemu listu je bil vedno naklonjen ter ga je v prejšnjih letih obilokrat zalagal s plodovi svojega peresa. Kakor nosi vsa njegova osebnost nekaj samosvojega, tako sta tudi jezik in slog njegovih spisov popolnoma Levčeva. Njegovih zaslug za našo pismenost, za naše znanstveno in leposlovno slovstvo ni mogoče očrtati na tem tesnem prostoru. Pa to tudi ni naša naloga. Omenjamo te zasluge le mimogrede, da pokažemo, kako vsestransko je bilo Levčevo delovanje, a dasi vsestransko, vendar povsod sad produktivne sile celega moža! To je vredno toliko večjega poudarka, ker niso te sile zamorile v njem niti strašni udarci nezgod, vehementno rušeč mir in srečo, blagost in zadovoljstvo srca poglavarja mnogoštevilne ljubljene rodovine! — Kot vitez reda železne krone III. vrste, s posebno pohvalo naučnega ministra za uspešno in mnogoletno delovanje v šolsko-nadzorstveni službi stopa dvorni svetnik Levec v resnično zasluženi pokoj. — Kaj naj mu damo mi, ubogi? — Svojo zahvalo za vse, kar je storil dobrega našemu šolstvu in našemu učiteljstvu. In iskreno željo, da se naj odpočije ob večeru življenja, ozarjenega od našega spoštovanja!

—r— **Zasilni rezervni bolnici št. 2 v Ljubljani** (šentjakobska šola, šolski kuratorij in šola na Cojzovi cesti) so poslali: učitelj Andrej Škulj, Tržišče, zaboj jabolk in orehov; učiteljica Franja Pogačnikova, Ribno, 100 kg krompirja, 188 jajc, zaboj sadja, 5 parov klobas, pol litra slivovke; učiteljica Ivanka Dolinarjeva, Višnja Gora, 24 srajc, 17 rjuh, 25 jajc, 15 parov spodnjih hlač, 28 robcev, obveze, pol kg masti; učiteljica Franja Bedenkova, Kamna gorica, 1 zaboj jabolk in orehov; učitejica Jos. Javornikova, Kal, 68 jajc; učitelj Božo Račič — zbirka šolskih otrok v Kalu nad Litijo — zaboj jabolk, vrečo orehov in sadja; žensko učiteljišče v Ljubljani 25 parov copat.

—r— **Odlikovanje.** Z vojaškim zaslužnim križcem z vojno dekoracijo je bil odlikovan za svoje hrabro vedenje pred sovražnikom stotnik Adolf J e r š i n o v e c, poveljnik kolesarske stotnije, sin rajnega okrajnega šolskega nadzornika Antona Jeršinovca.

—r— **Iz ruskega ujetništva** je pisal svojcem rezervni častnik Ivan M a s t e n, c. kr. profesor v Kranju. — Baje bo interniran v Taškendu, v glavnem mestu Turkestana.

—r— **Neprijazne novice za kranjskega kmeta.** »Kmetovalec« naznanja, da c. kr. kmetijska družba kranjska ne dobi nobenih državnih podpor več niti v pokritje svojih režijskih stroškov, niti v svrho pospeševanja posameznih kmetijskih panog, in da je zato vlaganje prošenj za podporo brez pomena. Nadalje naznanja »Kmetovalec«, da je vojna uprava vso modro galico zaplenila, da je Nemčija prepovedala izvoz kalijevih umetnih gnojil, da je Italija prepovedala izvoz žveplene moke, pomešane z modro galico, in da utegne prepovedati tudi izvoz žvepla.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštnine prosto! *Izredno nizke cene!*

—r— **Umrla** je v Novem mestu po dolgi bolezni rodoljubna gospa Kristina Volčičeva, rojena Železnikarjeva, vdova pokojnega deželnosodnega svetnika in zaslužnega pravnega pisatelja dr. Volčiča. Preden se je poročila, je bila učiteljica ter je kot taka marljivo in uspešno delovala v Dragatušu v Beli Krajini in v Št. Jerneju na Dolenjskem. Za naš stan se je zanimala vse do zadnjega. — Bodi blagi gospe prijazen spomin!

—r— **Umrla** je dne 13. t. m. v Zagradcu gospa Marija L o b e t o v a, mati tovariša nadučitelja Henrika Lobeta, ki je sedaj mobiliziran. — En teden prej mu je umrl oče. Rajnica je dosegla 60. leto svoje dobe in je bila blaga slovenska žena. — Bodi ji ohranjen ljub spomin! Sinu naše iskreno sožalje!

—r— **V St. Petru na Krasu** so dne 14. t. m. na korist »Rdečemu križu« uprizorili Ganglovo dramo »Sin«.

—r— **Dijaška kuhinja v Kranju.** Računski zaključek za prvi tečaj tekočega šolskega leta: dohodki 2411 K 42 vin., izdatki 2786 K 68 vin.; primanjkljaja je torej 375 K 26 vin.

—r— **Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole** v pomladanskem terminu 1915 se pričnо na c. kr. učiteljišču v Ljubljani v petek, dne 9. aprila, ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti pravočasno c. kr. okrajnemu šolskemu svetu tako, da bodo najpozneje do 3. aprila v rokah izpraševalne komisije.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Za suplentko na ljudski šoli v Lozicah je imenovana Leopoldina Bojc-Vadnjalova, za suplenta v Sp. Loki je imenovan Fran Scheschark, provizorično vodstvo ljudske šole v Naklu prevzame učitelijca Frančiška Gromova, v Sori pa Ana Grebenčeva.

—r— **Za nadporočnika** je bil imenovan, predno je bil ranjen in ujet tovariš Ivan R i g l a r, učitelj v Semiču.

—r— **Dijaška stanovanja se podražijo.** Silno draginjo čutijo tudi gospodinje, ki imajo na stanovanju in hrani dijake. Kakor čujemo, so sklenile podražiti stanovanje in hrano za 30 odstotkov, in sicer s početkom tega šolskega tečaja. Podražitev utemeljujejo s tem, da so se živila v Ljubljani podražila za 50 odstotkov, mast in slanina pa celo za 100 odstotkov.

—r— **S seje občinskega sveta ljubljanskega** dne 16. t. m.: Ker se je tovariš E. Gangl odpovedal zastopstvu namestnika v c. kr. dež. šol. svetu, se izvoli na njegovo mesto občinski svetnik dr. Fran N o v a k za ostalo poslovno dobo, t. j. do 31. decembra 1918. Dosedanjemu zastopniku izreče občinski svet zahvalo za njegovo delo v tej korporaciji. — Po poročilu obč. svetnika tovariša I. D i m n i k a se odobri poročilo ravnateljstva dekliškega liceja o porabi dotacije za preteklo šolsko leto. — Za predsednika policijskega odseka je bil izvoljen obč. svetnik tovariš Anton L i k o z a r.

Štajerske vesti.

—š— **Razsodba upravnega sodišča.** Vpokojena učiteljica Frančiška Reyerschütz v Laškem se je preselila k svojemu očetu v Ljubljano, kjer je ostala 8 mesecev, ne da bi opustila svoje stanovanje v Laškem. Medtem so bili v Laškem razpoloženi volilni imeniki za III. volilni razred. Ker ni bilo v imeniku vpisane, je Reyerschütz vložila reklamacijo, ker ima po štajerskem občinskem volilnem redu volilno pravico. Okrajno glavarstvo ni ugodilo reklamaciji, nakar se je pritožila na upravno sodišče. V pritožbi je naglašala, da se nikakor ni nameravala trajno naseliti v Ljubljani, da so bile poizvedbe nižjih inštanc pomanjkljive. Upravno sodišče je po kratkem posvetovanju razveljavilo odlok okrajnega glavarstva v Celju.

—š— **Pegasti legar** se je pojavil na Vranskem. Doslej imajo ondi en slučaj pegastega legarja. Opozarjajte ljudstvo predvsem na snago!

—š— **Dr. Rosina — nevarno obolel.** Mariborski odvetnik in odlični prijatelj slovenskega učiteljstva dr. Fr. Rosina je nevarno obolel in so ga prepejali v sanatorij »Hansa« v Gradcu. Od časa znanih aretacij mož ni več prav zdrav. — Želimo mu skorajšnjega popolnega okrevanja!

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je stalno upokojil nadučitelja Simona Ješovnika pri Sv. Rupertu v Slov. goricah in mu je izrekel obenem svoje priznanje za dolgoletno, uspešno službovanje. — Naj dolgo let uživa počitek!

—š— **Poučni tečaj za zelenjadarstvo** se vrši dne 15., 16. in 17. marca na deželni vinorejski in sadjerejski šoli v Mariboru.

—š— **Iz Trbovelj** nam poročajo: Na občnem zboru naše »Posojilnice« je bil izvoljen za tajnika učitelj tovariš Ante Kuhar, v načelstvo pa sta bila izvoljena tovariša ravnatelj Gustav Vodušek st. in učitelj Gustav Vodušek ml.

—š— **S Pragerskega** poročajo: Dne 22. decembra 1914 je padel pri Jodlowi na severnem bojišču dr. Alojzij Mum, profesor v Duhcovu na severnem Češkem. Pokojnik je bil doma s Spodnje Poljskave.

—š— **Mestno dekliško šolo v Celju** so zaprli, ker je neka učenka obolela na pegastem legarju. Deklica se je okužila, ker je vzela kruh od nekega bolnega vojaka, ki je došel z bojišča.

—š— **Šmarje pri Jelšah.** Dne 3. januarja t. l. je slavil 50letnico naš izredno ljubljeni in spoštovani zdravnik dr. Josip R a k e ž. Koroški rojak je dobil v Šmarju nov dom in mu posvetil vse svoje moči. Že dve desetletji je središče vsega družabnega in javnega življenja. Pri občini, posojilnici, okrajnemu zastopu, okrajnem šolskem svetu njegova resna beseda mnogo zaleže ter daje tako smer važnim gospodarskim in političnim vprašanjem. Da je dr. Rakež iskren prijatelj slovenskega šolstva in učiteljstva, skoro ni treba ob njegovem značaju posebe poudarjati. — Širom slovenske domovine je znan že izza dijaških let in po svojih spisih v »Ljubljanskem Zvonu« itd. Kličemo mu tudi mi prav iskreno: Na mnoga leta!

—š— **Prijatelji otrok.** V gostilnici gospe M. Zupančičeve so nabrali črnovojniki nadomest. odd. 12./3 v Mariboru 4. februarja t. l. na posredovanje natakarice gdčne. Ivanke Janežičeve za uboge otroke ljudske šole v ptujski okolici, katerih očetje so bili v vojni ranjeni, vsoto 13 K 20 vin. — Plemenito dejanje darovalce samo hvali!

—š— **V Št. Vidu pri Ptuju** se je poročil 14. t. m. učitelj Mirko Lešnik z gdč. Jano Hauptmanovo, c. kr. poštarico, hčerko tamošnjega nadučitelja. Iskrene čestitke!

—š— **Na mariborski vinorejski in sadjerejski šoli** se vrši od 1. do 13. marca poučen tečaj za posestnike vinogradov in za viničarje.

—š— **Na graškem vseučilišču** je letos vpisanih 300 dijakov, lani pa jih je bilo 2981.

—š— **Svetinje pri Ormožu.** Pišejo nam: Tudi na tukajšnji šoli so učenke pridno delale za vojake. Napletle so 55 parov zapestnikov, 16 parov kolenk, 22 naušesnikov in 29 čepic. Denar za potrebno volno je nabrala učiteljica gospa Antonija Šijančeva v znesku 152 K 55 vin. Nekaj komadov napletenih reči smo razdelili med tukajšnje črnovojnike, drugo pa smo poslali »Rdečemu križu« v Gradec. — Razen tega je urad za vojno oskrbo na prošnjo g. Šijančeve daroval tukajšnji šoli 5 kg volne, ki so iz nje učenke napletle 13 parov nogavic in 14 parov dokolenic.

Goriške vesti.

—g— **Poročil se je** dne 14. t. m. Miroslav Š u b i c, poštni oficijant, z Angelo K l i č e v o, učiteljico ročnih del. Bilo srečno!

—g— **Svoje »Lege nazionale«** se spominjajo Italijani ob vsaki priliki, ob veselih in žalostnih trenutkih. Italijanski listi dan na dan izkazujejo darove za »Lego« — mi Slovenci pa smo skoro pozabili na svojo Družbo sv. Cirila in Metoda! Potrebno je njeno delo v teh časih, zato se je pogostoma spominjajmo!

—g— **Št. Martin v Brdih.** Šolsko vodstvo nam piše: Tukajšnje šolsko vodstvo